

виді спорту, його популярності в певній країні, а ще, крім цього, необхідні особистий шарм, уміння подобатися людям.

1. Гуськов С. И. Спортивный маркетинг / С. И. Гуськов. — К. : Олимпийская литература, 1997.
2. Гуськов С. И. Телевидение и спорт / С. И. Гуськов, С. С. Гуськов. — М. : Полиграфсервис, 2000. — 336 с.
3. Денисон Д. Учебник по рекламе. Как стать известным, не тратя денег на рекламу / Д. Денисон, Л. Тоби. — Минск : ООО «СЛК», 1996. — 320 с.
4. Лебедев А. Н. Экспериментальная психология в российской рекламе / А. Н. Лебедев, А. К. Боковиков. — М. : Academia, 1995. — 136 с.
5. Почепцов Г. Г. Имиджология / Г. Г. Почепцов. — М. : Рефл-бук; К. : Ваклер, 2002. — 704 с.
6. Почепцов Г. Г. Профессия: имиджмейкер / Г. Г. Почепцов. — 2-е изд., испр. и доп. — К. : ИМСО МО Украины : НВФ «Студцентр», 1998. — 256 с.
7. Почепцов Г. Г. Семиотика / Г. Г. Почепцов. — М. : Рефл-бук ; К. : Ваклер, 2002. — 432 с.
8. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций / Р. Харрис. — СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. — 448 с.
9. Morris. Sports and Media: Marriage or Conquest? / Morris // Cognitive Psychology. — New York, 1998.

*Ірина Кравців*

## ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ РАЙОННОЮ ПРЕСОЮ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

*Розглянуто особливості сучасної районної преси Івано-Франківської області. Проаналізовано висвітлення проблематики державотворення та сформульовано основні тенденції.*

**Ключові слова:** *влада, державотворення, контекст, концепція, публікація, районна преса.*

*Рассмотрены особенности современной районной прессы Ивано-Франковской области. Проанализировано освещение проблематики создания государства и сформулированы основные тенденции.*

**Ключевые слова:** *власть, создание государства, контекст, концепция, публикация, районная пресса.*

*The article considers features of the modern district press of Ivano-Frankivsk region. Also is analysed the illumination of problems of creation of the state, are formulated basic tendencies.*

**Key words:** *power, creation of the state, context, conception, publication, district press.*

Районна преса Івано-Франківської області представлена доволі широким спектром періодичних друкованих видань. Основу системи ЗМІ у кожному районі становлять газети, засновниками чи співзасновниками яких є органи державної влади — районні державні адміністрації, районні та міські ради.

Більшість цих видань існували ще в часи Радянського Союзу, а зі здобуттям Україною незалежності були реформовані й адаптувалися до нових суспільно-політичних реалій. Змін зазнали передусім статuti редакції, змінилася і редакційна політика видань. Якщо раніше вони виконували пропагандистську функцію у межах комуністичної парадигми, то тепер їхнє основне завдання — інформувати своїх читачів про значимі та цікаві події у районі, області, державі. Висвітлення проблематики державотворення є одним із пріоритетів редакційної політики, а патріотизм — одним із наріжних каменів, на яких базується концепція таких видань. Великий вплив на тематику та ключові акценти публікацій регіональних видань мають їхні засновники. Такі газети завжди лояльні до влади, одним із основних їхніх завдань є висвітлення діяльності органів місцевої влади у позитивному світлі, підкреслення важливої ролі місцевих чиновників у процесах розбудови країни.

Контекст державотворення присутній у більшості публікацій. Цьому сприяє і публіцистична традиція 90-х рр., що і досі домінує у районних виданнях: вона акцентує увагу насамперед на процесах державотворення, неодмінною частиною кожної публікації є патріотичне виховання і моралізаторство, для неї характерне постійне возвеличення історії та культури нашого народу, їй притаманні надзвичайна пишномовність і схильність до перебільшення, пустопорожніх пафосних фраз та штампів — як мовних, так і в плані висвітлення тих чи інших аспектів державотворення. Таким чином, журналісти та редактори звикли до певної парадигми висвітлення життя району. Часто публікації мало чим відрізняються від подач у районних виданнях радянських часів — змінився лише вектор про-

паганди, а сам підхід до висвітлення тих чи інших подій та проблем залишився, по суті, тим же.

Такий стан справ характеризується певними перевагами та недоліками. Розглядаючи районну пресу Прикарпаття у контексті державотворення, можемо сказати, що вона переважно має активну громадянську позицію, сприяє заповненню «білих плям» нашої історії, вихованню патріотизму, послідовно висвітлює процеси державотворення і таким чином робить внесок у розбудову України. До негативних моментів можемо віднести застарілість та інертність таких публікацій, їхню надмірну лояльність до місцевої влади, примитивність і однотипність трактування завдань державотворення.

Фактично газети, засновані органами влади та фінансовані з державного бюджету, є в кожному районному центрі та переважно позиціонуються як провідні ЗМІ цього району. Типовою є схема, коли засновниками найтиражнішої газети в районі виступають районна рада, райдержадміністрація та колектив редакції. Такі газети формально часто виступають як незалежні, але фактично підпорядковуються органам влади. Фінансуються вони здебільшого з державного бюджету (надалі ми називатимемо їх «державними»), доходи від різнопланової реклами становлять незначну частку. Більшість районних газет є дотаційними, тому про їх роздержавлення мова наразі не йде. Хоча чимало експертів ЗМІ вказують цей шлях як необхідну умову становлення якісної та незалежної районної преси [9].

Розглянемо детальніше державні газети, які виходять нині в районах Івано-Франківської області.

Доволі цікавою є щотижнева газета «Верховинські вісті», засновниками якої значаться Верховинська районна рада, райдержадміністрація та колектив редакції. Типологічно її визначають як «громадсько-політичну», її творці також декларують, що це «народний часопис». Видання публікує багато патріотично спрямованих матеріалів, фактично жоден інформаційний привід, пов'язаний з історією, культурою народу та процесами державотворення, не залишається без висвітлення. Так, автори газети вшановують героїв Крут [8], приурочують статтю до Дня Соборності [5], велику увагу приділяють постаті Степана Бандери [6]. Проаналізувавши публікації цього видання, можна дійти висновку, що осмислення процесів державотворення, пошук шляхів розвитку української держави є

важливою складовою редакційної політики. Так, у статті головного редактора Дмитра Ватаманюка «Віхи нашого життя» [1] аналізуються основні події року, що минув, їхнє значення для українського народу. Проте на прикладі цієї публікації можемо зробити висновок про те, що у цьому виданні подається дещо застаріле, обмежене трактування процесів державотворення, зведення державотворчих завдань до гідного вшанування визначних діячів нашого минулого: «Найважливішою подією минулого року для України було все-таки 150-ліття від народження Івана Франка, генія світового масштабу... А цей 2007 рік маємо приурочити 130-річчю від дня народження визначного письменника, мистецтвознавця і фольклориста, драматурга Гната Хоткевича». Окрім того, помітною є залежність видання від органів влади, діяльність яких всіяко вихваляється. Підсумовуючи, можемо зробити висновок про те, що газета приділяє велику увагу питанням державотворення, проте не виходить за межі офіційної інтерпретації цих питань, якій притаманні інертність та застарілість, постійна орієнтація на минуле та перенасиченість штампами. Ці риси більшою чи меншою мірою є характерними для всіх державних районних періодичних видань.

Широка палітра видань представлена у Калуші та районі. «Вісті Калущини» — це тижневик Калуської районної ради, «інформаційна газета Калущини». Видання приділяє увагу проблематиці державотворення, часто порушує малодосліджені, цікаві у контексті державотворення питання, особливо щодо маловідомих фактів української історії. Яскравим прикладом можуть слугувати публікації Івана Павліхи «Народовбивчий вандалізм: його передумови» [4], Мирослава Данилюка «Кенгірська трагедія: 560 ув'язнених українок голіруч пішли на танки» [2]. Варто зауважити і те, що чимало матеріалів, опублікованих у цьому виданні, мають замовний характер, зазвичай вони прямо чи опосередковано підтримують БЮТ.

«Дзвони Підгір'я» — ще одна державна щотижнева газета Калущини. Її засновниками є калуські міська та районна ради. Видання має свою інтернет-сторінку ([www.dzvony.if.ua](http://www.dzvony.if.ua)). Газета переважно висвітлює актуальні проблеми міста і району, питання державотворення згадуються лише у контексті певного інформаційного приводу.

Цікавими є видання Болехова — міста обласного значення. Тут виходять газети «Ратуша» (газета Болехівської міської ради) та «Вісник Болехівщини» — «незалежне громадсько-політичне та літературно-художнє видання». Проте ці видання виходять з перервами, що, очевидно, зумовлено фінансовими труднощами.

У районному центрі Богородчани виходить тижневик «Слово народу», засновником якого є Богородчанська районна рада.

Провідною газетою Галицького району є «Галицьке слово», засновниками якої значаться: Галицька районна рада, райдержадміністрація, Галицька міська рада, колектив редакції. Видання має свою сторінку в інтернеті: [www.galslovo.if.ua](http://www.galslovo.if.ua). Газета виходить двічі на тиждень — таким чином, це одна з найбільших районних газет Прикарпаття. Необхідно вказати, що у «Галицькому слові» напроцуд часто звертаються до проблематики розбудови держави, дотичні до неї проблеми також розглядаються у контексті державотворення. На відміну від інших видань, що публікують матеріали з державотворення переважно у зв'язку з певним інформаційним приводом у регіоні, «Галицьке слово» подає матеріали, які не причетні до місцевих новин та не набули широкого розголосу у ЗМІ (наприклад розлога публікація «300 років Конституції Пилипа Орлика»), що свідчить про прогресивну державотворчу позицію редакції. Загалом, подачі цього видання вирізняються доволі високим якісним рівнем, для написання окремих публікацій залучаються місцеві експерти. Однак водночас варто зазначити, що переважно обсяг таких матеріалів невеликий, а дослідження теми не глибокі.

Типовим представником державної районної преси є щотижнева газета «Край», засновниками якої є Городенківська районна рада та районна державна адміністрація, а також колектив редакції. Основна мета публікацій видання, що стосуються проблематики державотворення, — висвітлення діяльності влади (переважно місцевої) у позитивному світлі.

Долинська районна газета «Свіча», засновниками якої є Долинська районна рада та колектив редакції, виходить двічі на тиждень. Щоправда, вихід газети двічі на тиждень — це радше декларація, насправді видання виходить один раз на тиждень. Навесні 2010 р. між керівництвом газети та райрадою виник конфлікт, який ілюструє ситуацію з державними регіональними ЗМІ загалом: представники

місцевих органів влади (районних і міських рад, райдержадміністрацій) вважають газету «передовсім органом районної ради», а роль ЗМІ зводиться до висвітлення та вихваляння діяльності влади. Це дає підстави говорити про «кишеньковість» державних районних ЗМІ, що змушені «служити господарям» у владних кабінетах.

Авторитетним регіональним виданням є суспільно-політична газета обласного статусу «Вільний голос». Її засновники — Коломийська районна рада, Коломийська райдержадміністрація та колектив редакції. Газета виходить двічі на тиждень. Редакція видання послідовно відстоює «державотворчу позицію» протягом усіх років існування газети.

У Коломії виходить ще одне державне видання — газета «Коломийський вісник», засновником якої, окрім колективу редакції, є Коломийська міська рада. Раніше часопис виходив двічі на тиждень, тепер — раз на тиждень. Газета заснована у буремному 1990 році, редакція завжди приділяла велику увагу проблематиці державотворення, публікаціям притаманний патріотичний настрій.

Найтиражніше видання Косівщини — часопис Косівського району «Гуцульський край», заснований Косівською районною радою, райдержадміністрацією та редакційним колективом. Газета виходить кожного тижня, недавно з'явився сайт газети: [gk.if.ua](http://gk.if.ua). Питання державотворення порушуються майже у кожному номері газети, особливо у публікаціях під рубрикою «Колонка редактора», зазвичай вони мають характер роздумів. Потрібно відзначити, що рівень цих матеріалів доволі примітивний та розрахований на масового читача, осмислення різних аспектів державотворення відбувається на рівні буденної свідомості. Більшість подач у контексті державотворення звертаються до історичних подій (особливо історії Косівського краю).

У Надвірній виходить тижневик «Народна воля», заснований Надвірнянською районною радою та колективом редакції.

Постійна увага до проблем державотворення простежується у тижневику «Голос Опілля» — народній газеті Рогатинщини, засновниками видання є рогатинські міська і районна ради, колектив редакції.

У Рожнятівському районі також є своя районна газета — тижневик «Новини Підгір'я». Заснували видання Рожнятівська районна рада та колектив редакції.

«Голос Покуття» — тижневик снятинських районної ради і райдержадміністрації.

Глумацька районна рада заснувала щотижневу газету «Злагода».

Раз на тиждень виходить газета Яремчанської міської ради — «Яремчанський вісник».

Тисменицька районна рада заснувала тижневик «Вперед».

Зазначеними газетами перелік державних видань, зареєстрованих в області, не вичерпується. Проте деякі з них тимчасово не виходять, переважно через фінансові труднощі, тому ми розглянули насамперед ті видання, що подаються у «Каталозі місцевих періодичних видань «Укрпошти» за 2010 р.

Останніми роками регіональні ЗМІ на Прикарпатті стрімко розвиваються. З'явилося чимало нових газет, що не фінансуються з державного бюджету. У великих містах — районних центрах і містах обласного значення — починають виходити видання, засновниками яких є приватні підприємці та підприємства різних організаційно-правових форм. Варто відзначити доволі високий якісний рівень таких видань та змістовне й цікаве наповнення. Тематиці державотворення присвячено доволі мало публікацій, найбільшу увагу приділяють подіям у регіоні, актуальним проблемам, різним аспектам життя краю. При цьому більшість матеріалів пронизані патріотичним духом. На відміну від державних видань, стиль публікацій у таких газетах позбавлений пафосу та моралізаторства, вони намагаються наслідувати найкращі зразки сучасної незалежної преси.

Ведучи мову про недержавні видання, насамперед необхідно вирізнити періодику Калушини. Одне із найпопулярніших видань цього району — газета «Вікна» — «нова газета Калуша», «незалежна інформаційно-рекламна газета». Засновник і видавець — Оксана Гудзинець-Мудрик. Тижневик «Вікна» має свою інтернет-сторінку: [www.vikna.if.ua](http://www.vikna.if.ua). Автори видання висвітлюють проблеми міста й району, прагнучи до збереження об'єктивності: «гострих» питань не уникають, не вихвалюють владу, проте критика місцевих чиновників доволі обережна. Питанням державотворення приділяють увагу переважно у контексті важливих історичних подій. Зазвичай це публікації, присвячені необхідності гідного вшанування

героїв минулого: «Олекса Гірник — Герой України» [7], «Замість зірки на пагорбі Слави тепер тризуб» [3]. Загалом, матеріали газети позначені патріотичним настроєм, автори видання вболівають за долю України. Публікації, що мають замовний характер, трапляються не дуже часто, здебільшого це матеріали на підтримку БЮТ.

Від 2009 р. у Калуші виходить тижневик «Західний вісник», який позиціонується як «міськрайонна газета». Засновник видання — місцева ТРК «Шанс». «Західний вісник» має свою інтернет-сторінку: [zahidonline.com](http://zahidonline.com). Майже в кожному номері публікуються матеріали, що мають виразні ознаки замовності, але маскуються під «державотворчі». Вони спрямовані на підтримку Ю. Тимошенко та проти В. Януковича.

Широкою палітрою видань представлена Коломийщина. Цікавим виданням є «Коломийська правда» — «тижневик серйозних людей». Газета заснована 2008 р. кількома приватними підприємцями, має свій інтернет-сайт: [kolpravda.at.ua](http://kolpravda.at.ua). Засновники та колектив редакції трактують своє видання як незалежну газету для жителів міста і району, що протиставляється чиновницькому свавілляю, правдиво висвітлює життя краю. Більшість рубрик видання цікаві у контексті державотворення: журналістських розслідувань «Відсіч», політика, культура, портрети сучасників, а також «Зачаровані Україною» (про цікаві місця і легенди Прикарпаття та інших регіонів України) і «Дух нації». Остання рубрика безпосередньо присвячена питанням державотворення: роздуми з приводу річниць знаменних історичних подій, видатних особистостей, які мали значний вплив на процеси державотворення; інтерв'ю з педагогами у контексті виховання патріотизму; статті, спрямовані на відновлення історичної справедливості (СС «Галичина», ОУН-УПА, дисидентський рух). Рубрику ведуть Тарас Григорчук та місцеві громадсько-політичні, культурні діячі. Публікації назагал невеликі за обсягом, але доволі цікаві, у них присутні оригінальні ідеї та елементи досліджень (спогади старожилів, згадки про місцеві пам'ятки, витяги з документів).

Вкажемо інші відомі недержавні видання Івано-Франківщини. На Коломийщині видається також рекламно-інформаційний тижневик приватних оголошень «ЗР-Інформ», заснований 1995 р. ТзОВ «ЗР-Інформ». У Рогатині корпорація «Галпродукт» започаткувала



загальнополітичну щотижневу газету «Рогатинська земля». Група підприємств Братів Шувальських заснувала у Снятині українську щотижневу газету «Захід». У Надвірній тривалий період виходила приватна щотижнева рекламно-інформаційна газета «Західний інформатор». Приватний підприємець почав видавати у Долині тижневик «Файна газета». Деякий час у Богородчанах виходив заснований приватним підприємцем незалежний інформаційно-рекламний вісник «БОГО СІТУ». У Заболотіві Снятинського району функціонує тижневик «Вісник Заболотова» — «українська демократична незалежна газета».

До окремої категорії можна віднести місцеві видання, засновані різноманітними організаціями: політичними, релігійними та ін. Так, у Коломиї виходить «Християнський вісник» — єпархіальна газета, заснована єпископом-ординарієм Коломийсько-Чернівецької єпархії Кир Павлом Василюком. Видання має уже тривалу історію: «Християнський вісник» почав виходити від 1994 р. У газеті трапляються публікації у контексті державотворення. Товариство «Гуцульщина», Рада з туризму Карпатського регіону, Асоціація органів місцевого самоврядування регіону Гуцульщини та редакція журналу «Гуцульщина» заснували регіональну газету «Гуцульщина». Видання виходило щомісяця у Верховині. Деякий час Косівська районна організація Конгресу українських націоналістів щомісяця видавала часопис «Криця». Двічі на місяць виходив часопис Косівської районної організації Народного Руху України «Рух Косівщини». Розглядаючи патріотичні видання Івано-Франківщини, треба згадати національно-патріотичний часопис Городенківщини «Правиця».

Цими виданнями перелік регіональної преси в Івано-Франківській області не вичерпується, адже чимало газет виходять від випадку до випадку, «під вибори», залежно від фінансування та багатьох інших чинників. На Івано-Франківщині зареєстровано значно більше видань, кожне з яких вносить свою лепту у розвиток державотворчої думки.

Таким чином, можемо зробити висновки про особливості районної преси в Івано-Франківській області:

- основу районної преси становлять видання, засновані органами влади та фінансовані з державного бюджету; крім того, останнім часом з'явилося багато видань, започаткованих підприємствами

різних організаційно-правових форм, значний масив формують видання різноманітних політичних, релігійних, громадських, культурних організацій;

- районні видання активно освоюють мережу Інтернет, відкриваючи свої веб-сторінки;

- районна преса традиційно приділяє велику увагу питанням розбудови незалежної України, навіть тематично віддалені проблеми подаються у контексті державотворення, усі матеріали написані в дусі патріотизму. Традиційно державні видання частіше звертаються до тематики державотворення, проте всім часописам властиве вболівання за долю України, вшанування важливих історичних подій та героїв минулого;

- доволі часто трапляються матеріали, що мають замовний характер, вони здебільшого підтримують БЮТ;

- критика влади, особливо місцевої, на шпальтах державних видань повністю відсутня, а т. зв. «незалежні» газети критикують місцеву владу дуже обережно і зважено;

- на шпальтах районних видань часто трапляються мовні стилістичні штампи, а також певні стереотипи у поглядах і висвітленні тих чи інших проблем. Особливо зловживають цим державні газети.

1. *Ватаманюк Д.* Віхи нашого життя / Д. Ватаманюк // Верховинські вісті. — 2007. — 5 січ.
2. *Данилюк М.* Кенгірська трагедія: 560 ув'язнених українок голіруч пішли на танки / М. Данилюк // Вісті Калущини. — 2007. — 23 черв.
3. *Маслюк О.* Замість зірки на пагорбі Слави тепер тризуб / О. Маслюк // Вікна. — 2007. — 11 трав.
4. *Павліха І.* Народовбивчий вандалізм: його передумови / І. Павліха // Вісті Калущини. — 2007. — 28 квіт.
5. *Савчук Т.* Живімо дружно в одній родині / Т. Савчук // Верховинські вісті. — 2007. — 19 січ.
6. *Сусяк О.* Провідник нації / О. Сусяк // Верховинські вісті. — 2007. — 12 січ.
7. *Тимошук Ю.* Олекса Гірник — Герой України / Ю. Тимошук // Вікна. — 2007. — 26 січ.
8. *Шершель Л.* Любов і пам'ять не можна розстріляти... / Л. Шершель // Верховинські вісті. — 2008. — 25 січ.
9. [http://www.franko.lviv.ua/faculty/jur/publications/visnyk30/Visnyk%2030\\_P3\\_07\\_Paslavsky.pdf](http://www.franko.lviv.ua/faculty/jur/publications/visnyk30/Visnyk%2030_P3_07_Paslavsky.pdf).